

صنایع دستی و سبک معیشت مبتنی بر اقتصاد مقاومتی

صدای زندگی ایرانی بر سندان صنایع خانگی

■ مهدی ارجمند

صدای تق تق قلم و چکش بر سندان از چند قدمی کار گاه خانگی اش به گوش می رسد. استاد حسن با مهارت خاصی مشغول کار است و چند نفر دیگر هم در این کار گاه دارند با په پای او کار می کنند. بعضی هاشان تادریوز شاگرد کار گاه بودند اما حالا برای خودشان یک پا استاد شده‌اند و از این کار گاه کوچک برای زن و بچه‌شان نان می برند. اینجا یک کار گاه تولید ظروف دیزی در مشهد است. کار گاهی که بر خلاف تعطیلی دهها کار گاه تولیدی در مشاغل مختلف حتی یک روز صدای چکش‌هایش قطع نشده است. هر چند استاد حسن معتقد است در چند سال اخیر بازار کمی از رونق افتاده است اما بلافاصله بعدش می گوید: خدا را شکر راضی‌ام به رضای خدا. استاد حسن ۷۰ ساله نزدیک به ۵۰ سال از عمر خود را در این حرفه گذرانده و از این کار گاه دختر و پسر به دانشگاه فرستاده و آنها را عروس و داماد کرده است. وقتی با او درباره صنایع دستی و حرفه‌ای که

■ گامی برای تحقق پیام رهبری

سال ۹۶ را در حالی آغاز کردیم که مقام معظم رهبری در ادامه تأکیداتشان در خصوص اقتصاد مقاومتی، امسال را سال «اقتصاد مقاومتی، تولید و اشتغال» نامگذاری کردند و بر اساس این نقشه راه که در اولین روز فروردین تبیین کردند، خواستار توجه همه مسئولان و متولیان به موضوع اشتغال و تولید شدند.

ایشان با نامگذاری امسال به نام «اقتصاد مقاومتی، تولید و اشتغال» به خوبی این پیام را به مسئولان و برنامه‌ریزان انتقال دادند که تنها راه‌حل برون‌رفت از مشکلات اقتصادی توجه به توان درون کشور و تولیدات داخلی است و در این میان به‌طور حتم صنایع دستی می‌تواند نقش بسیار مهمی در افزایش تولیدات داخلی و درآمدزایی داشته باشد.

صنایع دستی قبل از اینکه یک صنعت باشد در حقیقت یک هنر محسوب می‌شود، هنری که ایرانیان با آن آشنا هستند و در مناطق مختلف ایران از زن و مرد گرفته تا کوچک و بزرگ بسیاری هستند که با انواع رشته‌های صنایع دستی آشنایی کامل دارند و از این راه برای خود درآمدزایی دارند. این هنر صنعت که در حقیقت یک سرمایه ارزشمندتر از نفت در کشور محسوب می‌شود، نیازمند توجه بیشتر مسئولان و برنامه‌ریزان است و به عنوان مشاغل خانگی در امذا می‌تواند در سر فصل‌های سبک زندگی ایرانی -اسلامی مورد توجه قرار گیرد.

در حقیقت در حال حاضر بیکاری یکی از مهم‌ترین مشکلات در کشور است و بسیاری از افراد از نداشتن یک شغل مناسب و بر خورداری از درآمد کافی اظهار نگرانی و شکایت می‌کنند. حال اینکه در یک راه‌حل ساده صنایع دستی و توجه به این هنر صنعت یکی از بهترین و مطمئن‌ترین راه‌حل‌ها برای رفع مشکل بیکاری است. در ایران صدها رشته صنایع دستی داریم که مزیت‌های بسیار فراوانی دارند و با سرمایه‌ای اندک می‌توان یک کار تولیدی صنایع دستی راه‌اندازی و از این طریق کسب درآمد کرد؛ موضوع مهمی که می‌تواند در سبک زندگی ایرانی – اسلامی نیز نقش مؤثری داشته باشد چراکه اولاً باعث حفظ و تقویت صنایع دستنی ایرانی و مبتنی بر فرهنگ بومی می‌شود و ثانیاً از ورود و عرضه کالا و صنایع دستی خارجی خصوصاً کالاهای بی‌کیفیت چینی که عمدتاً به صورت قاچاق وارد کشور می‌شوند جلوگیری

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۴۹۴۷۱

نگاه

رفتار مصرفی خانواده نقش مهمی در اقتصاد مقاومتی دارد

طعم تلخ وابستگی در مرباهای وارداتی!

آنهايي که هنوز با خاطرات دهه ۶۰ مأنوس هستند به خوبي يادشان هست که مادرها و مادر بزرگ‌ها در این سال‌ها یکی از مهم‌ترین و بهترین فعالیت‌هایی که در کارهای خانه داشتند درست کردن انواع ترشی و مربا بود. حالا آن دسته‌از بانوانی که خوش سلیقه‌تر بودند بعضی‌هاشان حتی ماست و پنیر هم در ست می‌کردند و تا جایی که امکان داشت همه حاصل دسترنج خود را می‌خوردند و به اصطلاح ترشی و مربای خانگی و ماست و پنیر محلی درست می‌کردند. این موضوع ربطی به روستا هم نداشت و کسانی را که شهرنشین بودند نیز در بر می‌گرفت. در آن سال‌ها که هنوز زندگی هارنگ و بوی مصرف‌زدگی و تجملات‌نداشت بسیاری از خانم‌های خانه‌دار با درست کردن مربا و ترشی و ماست و پنیر محلی بخشی از مواد غذایی مصرفی منزل را تهیه می‌کردند. مرباهایی لذیذ و ترشی‌هایی ملس و ماست و پنیری خوشمزه که هیچ‌وقت از خاطر هانمی‌رود و هزاران هزار محصول موجود در بازار هیچ کدامشان به گرد پای یک شیشه مربایی که مادران در آن سال‌ها درست می‌کردند، نمی‌رسد.

انواع مربا، ترشی، خیارشور و حتی شیرینی‌های خانگی و در کنار آن ماست و پنیری که از شیر تازه تهیه می‌شد اینها حالا مسائلی است که رفته، رفته به خاطر‌ها پیوسته است و دیگر در کمتر خانه‌ای شاهد تولید این محصولات هستیم، حال اینکه بانوان خانه‌دار و زنان شاغل در سال‌های گذشته با این کار علاوه بر تأمین بخشی از سبد مصرفی خانوار به درآمدزایی و اقتصاد خانواده نیز کمک می‌کردند.

رفته رفته زندگی‌ها تجملاتی شد و خانواده‌ها مصرف‌گرا شدند و کار به جایی رسید که اگر کسی می‌خواست از این نوع محصولات درست کند همه به چشم یک زن بی‌کلاس به او نگاه می‌کردند که از زندگی مدرن و پیشرفته و

مترقی به دور است. کم کم این گونه رفتارها از نسوی برخی‌ها حتی مورد تمسخر هم قرار گرفت. زندگی ماشینی و تجملاتی و لوکس با زندگی زیبایی سنتی جابه جاشد و کار به جایی رسید که دیگر از هیچ خانه‌ای بوی مربا و ترشی دست‌ساز به مشام نمی‌رسد.

اما این تمام غصه این قصه نیست بلکه نگران‌تر از همه اینها این است که اخباری در خصوص واردات مربا و انواع محصولات خانگی به گوش می‌رسند. اخباری بسیار نگران‌کننده که باور کردنش برای خیلی‌ها سخت است. اعداد وارقامی عجیب و باور نکردنی که از شنیدنش واکنشی جز بهت و حیرت نداریم.

بر اساس آمار گمرک، در ۱۰ ماهه سال گذشته ۶ هزار ۵۴۶ تن مربا به ایران وارد شده که این

بهمین نامور مطلق، معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی می‌گوید: از تباط بسیار مستقیمی بین صنایع دستی و سبک زندگی وجود دارد. صنایع دستی چه در طراحی چه در تولید و چه در فروش و حتی صادرات با سبک زندگی از تباط مستقیم دارد و اشتغال مهم‌ترین رکن در سبک زندگی است

درد صحبت می‌کنم، می‌گوید: البته در سال‌های گذشته بازار کمی از رونق افتاده‌است و در کنار کاهش قدرت خرید مردم وجود برخی از کالاهای مشابه چینی نیز باعث شده تا با احتیاط بیشتری کار کنیم اما من راضی‌ام. خدا را شکر الان ۵۰ سال است از این کار گاه دارم از تزاق می‌کنم و در کنار من افراد دیگری هم هستند که از این کار گاه درآمد کسب می‌کنند. استاد حسن معتقد است: اگر به صنایع دستی و تولید داخلی توجه شود، اشتغال رونق می‌گیرد و در آمدزایی افزایش می‌یابد. این حرف استاد حسن پیرمرد ساده و کم‌سواد اما با صفا چکنید از تمام طرح‌ها و لوایچی است که در دولت و مجلس برای رفع مشکل اشتغال ارائه می‌شود اما استاد حسن چه ساده و شفاف می‌گوید که رفع مشکل اشتغال و تقویت تولید و افزایش در آمد بهترین راهش توجه به صنایع دستی و هنرهای سنتی است. بی‌شک احیای صنایع و مشاغل خانگی با دیگر سبک زندگی خودکفا رادر کشور مان احیا خواهد کرد و البته چنین چیزی نیاز مند حمایت و برنامه‌ریزی است.

فعالیت هستم و خدا را شکر در آمد بسیار خوبی دارم. او با بیان اینکه در کار گاه و فروشگاه او افرادی هستند که از این طریق از تزاق می‌کنند، می‌افزاید: علاوه بر فروش محصولات در فروشگاه با شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی و نیز بازار چهلای صنایع دستی نسبت به فروش محصولات خود اقدام می‌کنم.

ذاکسری ادامه می‌دهد: چرم ایرانی محبوب‌ترین و مرغوب‌ترین چرم است و افرادی که به دنبال محصولات چرمی با کیفیت هستند بدون شک چرم ایرانی را انتخاب می‌کنند که این مسئله باعث شده تادر فروش محصولات کمترین مشکل مواجه باشم چراکه همه آنها از چرم اصیل ایرانی تهیه می‌شود. مهرداد جمشیدی یکی دیگر از فعالان حوزه صنایع دستی است که در کرمانشاه فعالیت می‌کند و البته شیوه فعالیتش با دیگر هنرمندان صنایع دستی کمی متفاوت است. او با راه‌اندازی یک فروشگاه اینترنتی برخی از محصولات صنایع دستی کرمانشاه از جمله گیوه را به علاقه‌مندان به فروش می‌رساند.

وقتی با جمشیدی درباره فعالیتش صحبت می‌کنم می‌گوید: من از کاری که دارم راضی هستم چون هزینه بسیار اندکی برای این کار کردم اما نسبت در آمد خوبی برای من می‌آفریند. این کار چند حین دارد؛ اول اینکه سرمایه بسیار اندکی برای این کار گذاشتم و دوم اینکه وقت زیادی نمی‌گیرد و سوم اینکه محصولاتی را به فروش می‌رسانم که محصولات بومی کشور خودمان است و

توسط هنرمندان صنایع دستی کشورم تولید می‌شود. برای بررسی هرچه بیشتر موضوع به سراغ دکتر بهمن نامور مطلق، معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می‌روم و موضوع را با این مقام مسئول در میان می‌گذارم که او نیز ضمن استقبال از طرح این موضوع می‌گوید: تباط بسیار مستقیمی بین صنایع دستی و سبک زندگی وجود دارد و اصلاً تولید دستی به‌طور مستقیم به سبک زندگی مرتبط است. او می‌گوید: صنایع دستی چه در طراحی چه در تولید چه در فروش و حتی صادرات با سبک زندگی از تباط مستقیم دارد و با توجه به اینکه اشتغال مهم‌ترین رکن در سبک زندگی است، ایجاد اشتغال از طریق صنایع دستی می‌تواند از تباط مهم و تنگاتنگی با سبک زندگی داشته باشد. او با بیان اینکه ۴۰۰ هزار نفر در حوزه صنایع دستی اشتغال دارند، می‌افزاید: این افراد با سرمایه‌گذاری بسیار اندک در رشته‌های مختلف صنایع دستی فعالیت می‌کنند. او با اشاره به برنامه‌های حمایتی معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از تولیدکنندگان و فروشندگان صنایع دستنی ایرانی می‌گوید: یکی از مهم‌ترین برنامه‌های حمایتی ما از این افراد برای بازارچه‌های صنایع دستنی و نیز دایر کردن فروشگاه‌ها و نمایشگاه‌های صنایع دستی است که در ایام نوروز بازارچه‌های صنایع دستی به‌طور گسترده در سراسر کشور راه‌اندازی شد. او می‌افزاید: برنامه حمایتی دیگر از تولیدکنندگان و فروشندگان صنایع دستی پایش بازار و جلوگیری از عرضه صنایع دستی قاچاق خصوصاً صنایع دستی چینی و بی‌کیفیت است. نامور مطلق در خاتمه می‌گوید: در همین ارتباط با پایش‌های صورت گرفته در بازارچه‌های صنایع دستی فروشگاه‌ها و نمایشگاه‌ها، در حال حاضر ۹۰ درصد صنایع دستنی که عرضه می‌شود صنایع دستی ایرانی و اصیل است.

یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که کانون خانواده‌های ایرانی را تهدید می‌کند بیکاری است که توجه به صنایع دستی علاوه بر رفع بیکاری می‌تواند باعث احیای هنرهای سنتی و ارزش‌های بومی هر منطقه شود که از تباط مستقیمی با فرهنگ و هویت فرهنگی دارد. به گفته این فعال حوزه صنایع دستی، در گذشته صنایع دستی صنعت تمام عیار روزگار خویش شناخته می‌شد و در صد بسیاری بالایی از افراد در حوزه صنایع دستی مشغول به فعالیت بودند و صنایع دستی به شهری، روستایی و عشایری از صنایع دستنی می‌شد و افراد از طریق اشتغال به تولید و فروش صنایع دستی برای خود کسب درآمد می‌کردند.

او در ادامه باانتقاد از کم‌رنگ شدن صنایع دستی در زندگی افراد می‌افزاید: کم‌رنگ شدن صنایع دستی به دو بخش است؛ یک بخش عدم توجه به تولید صنایع دستی و استفاده از این ظرفیت برای ایجاد اشتغال و افزایش درآمد و بخش دوم نیز انتقاد به استقبال کم مردم از خرید صنایع دستی است. او می‌افزاید: چرا به جای اینکه صنایع دستی ایرانی و آمیخته با فرهنگ ایرانی – اسلامی در منازل به عنوان وسایل تزئینی مورد توجه قرار گیرد از انواع تزئینات خارجی و نهادهای غربی استفاده می‌شود.

این پژوهشگر خاطر نشان می‌کند: برنامه‌ریزی برای ایجاد اشتغال از طریق صنایع دستی باید مورد توجه همه و برای ایجاد کار گاه نیاز به مکان خاصی نیست بلکه افراد

در زیرزمین منزل یا گوشه‌ای از اتاق نیز می‌توانند کار گاه صنایع دستی دایر کنند. در این کارشناس در ادامه می‌گوید: در هر کار گاه صنایع دستی کوچک یک تا پنج نفر می‌توانند فعال باشند و از این راه ارتقا کنند و در حال حاضر در برخی از شهرهای مختلف کشور افرادی را می‌شناسم که با راه‌اندازی کار گاه صنایع دستی درآمدزایی می‌کنند. میرشاکر می‌افزاید: صنایع دستی در ایران سابقه‌ای چند هزار ساله دارد و در حال حاضر اساتید برجسته و پیشکسوتی در این حوزه فعالیت دارند و در کنار اساتید بزرگ و پیشکسوت هنرچویان و افراد تازه‌کار نیز با راه‌اندازی کار گاه صنایع دستی برای خود شغل و درآمد ایجاد کرده‌اند. این پژوهشگر حوزه صنایع دستی در ادامه به از تباط صنایع دستنی با سبک زندگی اشاره می‌کند و می‌افزاید: به‌طور حتم این هنر صنعت از تباط مستقیمی با سبک زندگی ایرانی – اسلامی دارد چراکه

در این باره وقتی با تعدادی از تولیدکنندگان صنایع دستی و افرادی که برای خود از این طریق کسب و کاری راه انداخته‌اند صحبت می‌کنم، آنها نیز از فعالیت خود در این هنر صنعت اظهار رضایت می‌کنند.

خانم سلجوقی یکی از هنرمندان استان سیستان وبلوچستان که در رشته سوزن‌دوزی فعالیت داردهی گوید: البته من تنها کار می‌کنم و خیلی نتوانستم کارم را توسعه دهم اما از کاری که انجام می‌دهم و در آمدی که دارم، راضی هستم. او می‌افزاید: بیشتر نمایشگاه‌داران و کسانی که گالری دارند محصولات مرا می‌خرند و در نمایشگاه‌های مختلف به فروش می‌رسانند.

نیما ذاکری، تولیدکننده و فروشنده انواع کیف و کمر بند چرمی نیز در این باره می‌گوید: شغلی که من دارم شغل پدری است و سال‌های سال است که در این حرفه مشغول

نمی‌دانم توسط چه کسی و با چه موادی تهیه شده و در کل محصولاتی را مصرف می‌کنیم که هیچ وقت طعم و مزه محصولاتی را که مادرانمان درست می‌کردند، ندارد.

اشتغال و تولید موضوعی است که خیلی وقت‌ها به سادگی حل می‌شود. نمونه‌اش همین کار گاه‌های مشاغل خانگی است که می‌توان در حوزه صنایع دستی با تولیدات مواد غذایی خانگی راه‌اندازی کرد.

اما زمانی که جامعه مصرف‌گرا شد و ذائقه‌اش با طعم انواع محصولات غذایی وارداتی از کشورهای مختلف عادت کرد، دیگر سخت می‌شود کسی بخواهد مردم را قانع کند که محصولی را مصرف کنند که توسط خانم‌های خانه‌دار تولید شده است.

این مسئله به خودی خود باعث تغییر سبک زندگی مردم شده و زندگی لوکس، مصرفی و دانمارک و حتی شیلی نیز راهی بازار ایران شده است. مربای اماراتی هم به میزان ۹۶ تن وارد شد و تریج مردم نیز از مصرف خودداری می‌کنند و ترجیح می‌دهند بیشتر محصولاتی را تهیه و مصرف کنند که بسته‌بندی است و دلیل کار خود را نیز مسائل بهداشتی عنوان می‌کنند.

حالا باید پرسید چرا بسا وجود اینکه این ظرفیت مهم در کشور وجود دارد و می‌توان از ظرفیت‌های درونی بهره گرفت به جای تکیه بر توان داخلی در تولید ساده‌ترین محصولات راه برای واردات این تولیدات باز شده است.

نکته جالب آن که در این مدت کشور شیلی ۳۰۳ تن مربا به ارزش ۶میلیارد و ۶۹۹ میلیون و ۲۱۵ هزار و ۷۱۲ ریال و کشور اسپانیا نیز در این مدت ۳هزار و ۵۳۷ تن مربا به ارزش ۵۲میلیارد و ۳۴۳ میلیون و ۶۵۶ هزار و ۶۱۸ ریال به کشورمان صادر کرده است.

نگرانی‌ها در جایی بیشتر می‌شود که پیش‌بینی می‌شود این روند در سال جاری نیز ادامه داشته باشد. حال اینکه امسال

تحقق اقتصاد مقاومتی دارد.

کسی طعم مربای خوشمزه مامان را به یاد نمی‌آورد. دیگر کسی دلش برای ترشی‌های ملس گوشه انبساطی تنگ نمی‌شود.

هیچ کس یادش نیست آخرین غذایی خانگی راه‌اندازی کرد.

اما زمانی که جامعه مصرف‌گرا شد و ذائقه‌اش با طعم انواع محصولات غذایی وارداتی از کشورهای مختلف عادت کرد، دیگر سخت می‌شود کسی بخواهد مردم را قانع کند که محصولی را مصرف کنند که توسط خانم‌های خانه‌دار تولید شده است.

این مسئله به خودی خود باعث تغییر سبک زندگی مردم شده و زندگی لوکس، مصرفی و دانمارک و حتی شیلی نیز راهی بازار ایران شده است.

مربای اماراتی هم به میزان ۹۶ تن وارد شد و تریج مردم شده است. فقط یونان ۲۳۹۳ تن مربا به ارزش ۳۵میلیارد و ۴۴۰ میلیون و ۸۶۴ هزار و ۲۹۱ ریال به ایران صادر کرده است. سهم چین نیز از بازار مربای ایران در پسابرجام ۲۰ تن و بلغارستان ۱۸ تن اعلام شده است.

تا پایان دی‌ماه، ایتالیا ۱۸ تن، آلمان ۸ تن، بلژیک ۴ تن و دانمارک ۳ تن مربا به ایران صادر کرده‌اند.

نکته جالب آن که در این مدت کشور شیلی ۳۰۳ تن مربا به ارزش ۶میلیارد و ۶۹۹ میلیون و ۲۱۵ هزار و ۷۱۲ ریال و کشور اسپانیا نیز در این مدت ۳هزار و ۵۳۷ تن مربا به ارزش ۵۲میلیارد و ۳۴۳ میلیون و ۶۵۶ هزار و ۶۱۸ ریال به کشورمان صادر کرده است.

نگرانی‌ها در جایی بیشتر می‌شود که پیش‌بینی می‌شود این روند در سال جاری نیز ادامه داشته باشد. حال اینکه امسال